

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

ליטרא קציעות שדרסה על פי עגול

היו כמה עיגולים של תאנים יבשות של חולין ונטל ליטרא של תרומה ודרסה וחיברה מעל אחד העיגולים ואינו יודע באיזו.

לדעת רבי אליעזר כפי ששנה רבי מאיר – אף על פי שידוע, שהתרומה אינה מעורבת בכל העיגול שנדרסה בו, אלא נמצאת רק על פי אותו עיגול, ואם כן אין להסתפק בכל התאנים שבכל העיגולים, שמא הם התרומה, אלא רק באותם התאנים שנמצאים בפי העיגולים, מכל מקום, אם יש תאנים בכל העיגולים כשיעור ביטול התרומה, [כלומר מאה ואחד של חולין כנגד התרומה], התרומה בטילה ברוב החולין, אף על פי ששיעור התאנים שבפי העיגולים בפני עצמם, אין בו כדי ביטול התרומה.

ולדעת רבי יהושע כפי ששנה רבי מאיר, וכן לדעת רבי אליעזר כפי ששנה רבי יהודה – מאחר שידוע, שהתרומה אינה מעורבת בכל העיגול שנדרסה בו, אלא נמצאת רק על פי אותו עיגול, אין להסתפק בכל התאנים שבכל העיגולים, שמא הם התרומה, אלא רק באותם התאנים שנמצאים בפי העיגולים, ולכן אין התרומה בטילה, אלא אם כן יש תאנים בפי העיגולים בפני עצמם, כדי שיעור ביטול התרומה, [כלומר מאה ואחד של חולין כנגד התרומה].

ולדעת רבי יהושע כפי ששנה רבי יהודה – אין התאנים של התרומה בטלים בחולין כלל, אפילו אם היה בתאנים שבפיות העיגולים בפני עצמם כדי שיעור ביטול תרומה, כי לדעת רבי יהושע, קציעות של תאנים, מאחר שיש המוכרים אותם במניין, חשובים הם, ואינם בטלים כלל.

וכל זה כשידוע שהתאנים של התרומה נדרסו בפי העיגול, אבל אם נדרסו בשולי [=תחתית] העיגול, ואין ידוע באיזה צד משולי העיגול הן, מאחר שאינן עומדות בפני עצמם, אלא דבוקות עם התאנים הסמוכות להן מצדיהן, לדברי הכל הן בטלות בחולין, אם יש בכל העיגולים כדי שיעור ביטולן.

כדעת מי משנתנו

כבר נתבאר, שלדעת משנתנו, אם נתערבה בהמה אחת שדינה למיתה בזבחים מרובים, כולם ימותו מחמת העירוב של הבהמה האסורה, אפילו אינה אלא אחת מריבוא.

לדברי ריש לקיש – ניתן להעמיד את משנתנו כדעת רבי מאיר, האומר, שכל איסור שדרכו להימנות, אינו בטל בהיתר כלל, ובהמות בכלל זה, כי יש המוכרים אותם במניין.

ולדברי רבי יוחנן – ניתן להעמיד את משנתנו כדעת רבי יהושע כפי ששנה רבי יהודה, שכל דבר שיש בו מניין אינו בטל ברוב, ובהמות בכלל זה.

ולדעת רב אשי – ניתן להעמיד את משנתנו כדברי הכל, כי הכל מודים, שבעלי חיים חשובים, הם ואינם בטלים ברוב של היתר.

אבל אין לומר שהטעם שהאיסור לא בטל ברוב, משום שהוא בריה, כי איסור חטאת המתה ושור הנסקל אפילו שלם אינו נחשב כברייה [תוס'].

מדוע אין תקנה לזבחים שנתערבה

בהם בהמה אחת של איסור

כבר נתבאר בתחילת הפרק, שאפילו נתערבה בהמה אחת אסורה בזבחים הרבה, לא בטלה הבהמה האסורה בזבחים המרובים, ואי אפשר להקריב את כל הבהמות שבתערובת, מפני הבהמה האסורה.

אמנם, כל זה כשאנו באים להקריב את כל הבהמות יחד, כי בתוך התערובת יש בודאי בהמה אחת אסורה שלא בטלה, ואי אפשר להקריבה, אולם כשאנו באים ליטול בהמה אחת מתוך התערובת, בזה אין אנו צריכים לדיני ביטול כדי להתירה, אלא לדיני רוב ומיעוט, כלומר, כשיש לנו ספק על בהמה אם היא מהרוב המותרות, או מהמיעוט האסורות, יש לנו לדון שהיא מהרוב ולא מהמיעוט, שנאמר "אַחֲרֵי רַבִּים לְהֵטוֹת".

ואמנם, הכלל הזה לא נאמר במקום שנמצאה הבהמה במקום קביעותה, כי כלל בדינו, שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, כלומר כשיש ספק באיזה דבר אם הוא מהרוב או מהמיעוט, אם הוא נמצא במקומו, אין הולכים אחר הרוב, כי אין דנים את הדבר כאילו יש כאן רוב ומיעוט, אלא כאילו יש כאן מחצה על מחצה, ורק כשהדבר פרש ממקומו, הוא נידון כדון הרוב, ואם כן, **מדין תורה, יש תקנה להקריב את הבהמות שנתערבה בהם אחת אסורה, על ידי שנוציא אותן ממקומם, ואז ניטול מהן אחת אחת, ונדון אותה כדון הרוב.**

אולם חכמים גזרו שלא לעשות כן, אלא ימותו כל הבהמות מחמת הבהמה האסורה שנתערבה בהן.
מתחילה ביאר רבא טעם גזרה זו כך – אמנם, כשימשכו כל בהמה בפני עצמה, מותר להקריבה ולזרוק דמה, כי יש לומר, שכל אחת מהן היא מרוב הבהמות המותרות, והיא קרבה בהיתר, והבהמה האסורה נותרה במיעוט הנשאר. אבל אם ימשכו הרבה בהמות בזה אחר זה, וימתינו מלהקריבם עד שיהיו הנמשכות רוב הבהמות, אין לזרוק את דם כולן בבת אחת, כי אם יעשו כן, נמצא שקרבו רוב הבהמות שבתערובת בבת אחת, ובזה יש לחוש, שהבהמה האסורה נמצאת בתוך הבהמות הללו, ולכן הדבר אסור. ומפני החשש, שמא יארע כן, שיבואו להקריב את רוב הבהמות בבת אחת, גזרו חכמים שלא יקריבו אותן גם בזה אחר זה.

- ודחו זאת, כי איך יתכן שתחילה כשעדיין לא נמשכו רוב הבהמות, כל אחת מותרת בשחיטה למזבח, ואחר כך כשנעשו רוב, נאסרו למפרע גם הראשונות, ולא יזרוק דם אחת מהן.

ולכן ביאר רבא את טעם הגזרה – שמא מתחילה יטלו את רוב הבהמות מהתערובת בבת אחת, שאז אין להתיר אף אחת מהן בהקרבה, כי מאחר שניטלו רוב הבהמות מהתערובת, שוב אין לומר שהבהמה האסורה נשארה בתערובת, כי אין לומר שהיא במיעוט הנשאר, אלא ברוב הנמשך מהתערובת, ואם כן מעתה, שוב יש להסתפק בכל אלו הנמשכות, שמא היא האסורה, ואין להקריב את הנמשכות.

- ודחו זאת, כי מאחר שיש למשוך את הבהמות מהתערובת אחר שפרשו ממקום קביעותם, והם הולכות הנה והנה, ויש צורך לרדוף אחריהן, אין לחוש שיטלו את רוב הבהמות מהתערובת בבת אחת, כי אי אפשר לצמצם ליטול רובן בבת אחת.

ומסקנת רבא שטעם הגזרה הוא כך – שאם נבוא להתיר להקריב את הבהמות, על ידי שניטול אחת אחת מהתערובת, אחר שתנוד ממקומה, יש לחוש, שמא יטעו, ויבואו ליטול אחת אחת מהתערובת ממקום קביעותה, ובזה אין שום בהמה ניתרת, כי כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, כמבואר לעיל.

דחייה מחמת גזרת חכמים

כבר נתבאר, שכשנתערבה בהמה אסורה בזבחים, מדין תורה יש להם היתר, על ידי שיצאו ממקום קביעותם, ויטלו מהן אחת אחת, אולם חכמים גזרו על הדבר, ואסרו לעשות כן, אלא ימותו כל הבהמות.

ומחמת גזרת חכמים זו, בשעה שנתערבה הבהמה האסורה בזבחים, נדחו כל הזבחים מהקרבה,

- ולכן, לדעת האומרים, שזבחים שנדחו מהקרבה פעם אחת, שוב אינם חוזרים להכשרם, אף על פי שהיתה הדחייה קודם השחיטה, מעתה, אפילו אם יוכרו לאחר מכן הבהמות, אלו אסורות, ואלו מותרות, המותרות לא יחזרו להכשרם.

ולדעה זו, מה ששנינו, שאם נתערבה בהמה אסורה בזבחים כולן ימותו, כן הדין אף אם אחר כך הוכרה הבהמה האסורה.

- אמנם, יש אומרים, שבעלי חיים שנדחו מהקרבה פעם אחת, לא נפסלו בכך לגמרי, ואם חזרו להכשרם כשרים להקרבה. [וכדעה זו שנינו, שאם נתערבו חטאות העוף ועולות העוף זו בזו, אף שבכך נדחו מהקרבה, שמא יעשו החטאות למטה העולות למעלה, אם טעה הכהן ועשה כולן למטה כדין חטאת, או עשה כולן למעלה כדין עולה, אותו מחצה הראוי לעשותו באותו מקום שעשה הכהן, כשר, ולא נפסל מחמת שנדחה מהקרבה בשעה שנתערב]. ולדעה זו, אם אחרי שנתערבה בהמה אסורה בזבחים, הוכרה האסורה, השאר כשרות להקרבה.

דף ע"ד

- וכמו כן יש אומרים, שאף הנדחה מהקרבה אחר שחיטה, יכול לחזור להכשרו. [וזוהי דעת חנן המצרי ורבי אליעזר, כמו ששנינו, שלדעת חנן המצרי, אם אחר שחיטת שער פנימי של יום הכיפורים מת בן זוגו המשתלח, שאז אין הפנימי כשר, מביאים משתלח אחר תחת הראשון שמת, וזורקים את דם הפנימי שכבר נשחט. וכן שנינו שלדעת רבי אליעזר אף שאין להקטיר למזבח אברי עולות תמימות, שנתערב בהם אברי בעל מום, אם קרב אבר אחד מהתערובת, הוכשרו שאר האברים, ולא נפסלו לעולם מחמת דחייתם, כפי שיתבאר בעזה"י להלן]. ואף לדעה זו, אם אחרי שנתערבה בהמה אסורה בזבחים, הוכרה האסורה, השאר כשרות להקרבה.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית

לקבלת קבצים אלו בוואצאפ

שלחו הודעה למספר 050-6877088

[לרכישת בקיצור על מסכת זבחים](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)